Puterea seminală a lui Dumnezeu

în spatele secvenței naturale a creației

Sfântul Grigore de Nyssa

Sursa: Sfântul Grigore de Nyssa: „Apologia către Petru, fratele său, despre cele șase zile”. PG 44: 69-80.

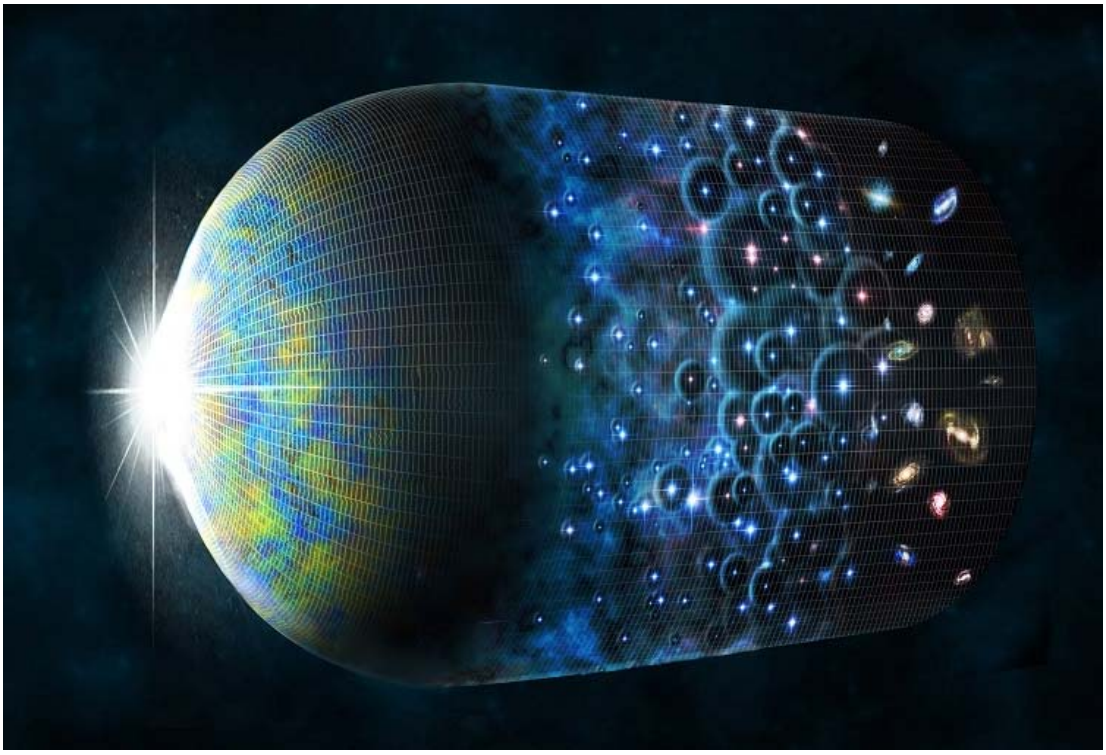

Text antic

Dacă Dumnezeu este imaterial, de unde a venit materia, cum a produs cantitatea din absent, vizibilul din invizibil și din incomensurabilul și

Traducere

Dacă Dumnezeu este imaterial, unde a fost găsită materia, cum a provenit cantitatea din cantitate, iar vizibilul din invizibil? Și din ceea ce

indefinitul, care este totuși definit prin volum și lut? Și toate celelalte lucruri care se văd despre materie, cum sau de unde nu a produs nimic, având o astfel de natură în sine?

Căci fiecare dintre lucrurile spuse despre materie are o singură soluție: Nici înțelepciunea lui Dumnezeu nu este imposibil de presupus, nici puterea nebunească; ci acestea sunt una cu cealaltă. Și în ambele se arată, ca și cum și conform uneia cealaltă este adunată laolaltă. Căci atunci voința sa înțeleaptă s-a manifestat în puterea celei active, iar puterea sa activă s-a desăvârșit în voința înțeleaptă.

Dacă înțelepciunea și puterea sunt prezente în el și, în același timp, el nu ignoră faptul că, dacă se găsește materie pentru construirea ființelor, nu este incapabil să avanseze intelectul în acțiune.

Și mereu puternice, **toate lucrurile din care este constituită materia, voința înțeleaptă și puternică coboară spre prelucrarea ființelor,** golul, greuul, densul, rarul, moalele, contratimpurile, umedul, uscatul, recelul, caldul, culoarea, forma, descrierea, spațiul; dar toate lucrurile în sine sunt concepte și concepte subtile. Căci niciuna dintre acestea nu este materie în sine, ci, cooperând unele cu altele, devine materie.

Dacă suntem în înțelepciunea și puterea cea nespusă și cunoaștem toate lucrurile și suntem capabili să facem toate lucrurile, cum ne apropiem de glasul măreț al lui Moise, care a spus: „Într-un minte (căci acesta este ceea ce a folosit Aquila în loc de nu are dimensiune și nu este definit, ceea ce este definit de orice volum și proporție? Și toate celelalte lucruri care se văd despre materie, cum sau de unde le-a produs El, care nu are nimic de genul acesta în natura Sa?

Căci există o singură soluție pentru fiecare dintre problemele menționate mai sus referitoare la materie: că nu putem presupune nici că înțelepciunea lui Dumnezeu este imposibilă, nici că puterea este neînțeleaptă; ci acestea sunt împreună. În ambele se pare că apar simultan și în același mod. Căci atât voința Sa înțeleaptă s-a manifestat în puterea lucrurilor asupra cărora se acționează, cât și puterea Sa activă s-a desăvârșit în voința înțeleaptă.

Prin urmare, dacă înțelepciunea și puterea sunt împreună și în același timp, nici nu este inconștientă de modul în care materia va fi găsită pentru construirea ființelor și nici nu este incapabilă să pună în acțiune ceea ce a fost conceput.

Însă, întrucât El poate face toate lucrurile, cu voința Sa înțeleaptă și puternică, **El a reunit toate lucrurile din care este alcătuită materia pentru desăvârșirea ființelor:** ușorul, greuul, densul, rarul, moalele, durul, umedul, uscatul, recele, caldul, culoarea, forma, descrierea, distanța; toate acestea fiind într-adevăr concepte și simple concepte. Deoarece niciuna dintre acestea nu este materie în sine, ci cooperând unele cu altele, ele devin materie.

«început»), credem că cerul și pământul au fost făcute de Dumnezeu”?

Întrucât profetul crede că Geneza este o carte introductivă la cunoașterea lui Dumnezeu, iar scopul lui Moise este de a-i călăuzi pe cei înrobiți de simțuri prin fenomene către tărâmurile superioare ale percepției estetice, cunoașterea prin văz este definită pentru noi ca cer și pământ.

Din acest motiv, cuvântul a numit ființele ultime cunoscute nouă prin simțuri, astfel încât, spunând că au fost create de Dumnezeu, putea include tot ceea ce se află în extreme, iar în loc să spună că Dumnezeu a creat toate ființele în mod colectiv, spunea „la început”, adică „la început”, crezând că Dumnezeu a creat cerurile și pământul.

Și una dintre cele două voci este sensul, al începutului și al capitalei. Căci suma este exprimată și prin ambele: într-una, căci prin „capital” este exprimată adunarea laolaltă a tuturor lucrurilor, împrejurarea întâmplării, iar prin „principiu” este exprimat infinitul și adimensionalul. Căci „principiul” oricărui sens spațial are un alt sens. Așa cum punctul este începutul liniei, iar atomul volumului, tot așa este și infinitul intervalului temporal.

Mulțimea ființelor prin puterea necreată a lui Dumnezeu, începând cu Moise, a fost un capitol numit mai jos, în care se spune că totul este compus; scopurile ființelor despre care vorbesc; și mijloacele, conform tăcerii scopurilor, fiind conectate. Dar scopurile nu sunt cunoscute, pentru percepția umană, Dacă, așadar, prin superioritatea înțelepciunii și a puterii, El știe totul și poate face totul, cum ne putem apropia, așa cum se presupune, de vocea măreață a lui Moise, care a spus: „Cu majusculă (pentru că Aquila a tradus aceasta în loc de «început»), se crede că cerul și pământul au fost făcute de Dumnezeu”?

Prin urmare, deoarece profetul a făcut din cartea Genezei o introducere la cunoașterea lui Dumnezeu, iar scopul lui Moise este de a-i manipula pe cei care sunt înrobiți de simțuri, prin fenomene, către cei care transcend înțelegerea sensibilă, cunoașterea prin văz ne este definită ca cer și pământ.

Prin urmare, rațiunea a numit lucrurile care se află la capătul lucrurilor care ne sunt cunoscute prin simțuri ca incluzând ființele; astfel încât, prin cuvântul că lucrurile care sunt conținute au fost făcute de Dumnezeu, aceasta să poată include tot conținutul din capături. Și în loc să spună că Dumnezeu a creat toate ființele în total, el a spus „în capitală”, cu alte cuvinte „la început”, Dumnezeu a creat cerul și pământul.

Înțelesul celor două cuvinte, „principiu” și „capital”, este unul. Deoarece totalul este indicat și prin ambele cuvinte: Deoarece în „capital” se indică faptul că totul a apărut fără discriminare, în timp ce prin „principiu” se indică instantaneul și fără spațiu. Deoarece „principiul” este străin oricărui

nici nu pătrund în lumea de dincolo, nici nu trec prin cer.

Dacă nu înțelegem aceasta, începutul cosmogoniei se presupune a fi acela că Dumnezeu a reunit motivele, cauzele și puterile tuturor ființelor într-o singură clipă și, în primul impuls al voinței sale, esența fiecărei ființe a cooperat, cerul, eterul, stelele, focul, aerul, marea, pământul, animalele, plantele; dar pentru ochiul divin totul este vizibil, arătat prin cuvântul puterii, căruia, așa cum spune profeția, „a văzut toate lucrurile înainte ca ele să se nască”.

Și supunerea puterii și înțelepciunii la completarea fiecăreia dintre particulele lumii, a urmat o ordine necesară, astfel încât focul să precede și să premanifeste celelalte considerate în orice, și astfel după acesta, cel care a urmat în mod necesar celui care l-a precedat, și pe deasupra un al treilea, așa cum natura a impus tehnica; un al patrulea și un al cincilea, și restul conform secvenței sale ulterioare, nu automat printr-o coincidență, la un moment dat neregulat și accidental, apărând astfel. Ci, așa cum ordinea necesară a naturii caută următorul lucru în lucrurile create, tot așa fiecare eveniment este o poveste în felul unei narațiuni despre doctrinele naturale ale filosofiei.

Și există glasuri ale lui Dumnezeu, poruncind fiecare dintre preceptele care sunt făcute, bine și cu evlavie, și eu fac aceasta. Căci tot ce este făcut după voia și înțelepciunea lui Dumnezeu, este un glas care se vede. Căci esența lui Dumnezeu, ce este ea, **concept de spațiu. Așa cum punctul este începutul liniei și atomul de volum, tot așa este „instantaneul” spațiului.**

Prin urmare, originea totală a ființelor, prin puterea inefabilă a lui Dumnezeu, a fost numită „principiu” de către Moise, sau altfel „capital”, la care se referă constituția tuturor; unul numindu-le extremitățile ființelor; celălalt, tacând despre mijloace, le arată împreună cu extremitățile. Și când spun extremități, vorbesc despre simțul uman, care nici nu pătrunde în ceea ce este sub pământ, nici nu străbate cerul.

Să se înțeleagă, așadar, că principiul cosmogoniei presupune că Dumnezeu a dăruit motivele, cauzele și puterile tuturor ființelor instantaneu și fără discriminare, iar în primul impuls al voinței a contribuit esența fiecăreia dintre ființe: cerul, eterul, stelele, focul, aerul, marea, pământul, animalele, plantele; toate acestea fiind clar vizibile ochiului divin, revelate prin cuvântul puterii, conform cuvântului pe care îl spune profeția: „văzând toate lucrurile mai înainte de a fi”.

Cât despre înțelepciunea și puterea cheltuite pentru perfecțiunea fiecăreia dintre părțile constitutive ale lumii, a urmat o anumită secvență necesară într-o anumită ordine, astfel încât focul a avut timp să apară înaintea tuturor celorlalte care pot fi văzute, și așa după aceea, necesarul lângă precedent, și peste acesta un al

nu știm; dar primind înțelepciune de sine și putere de sine într-un mod nou, credem în Dumnezeu, preluând intelectul.

Din acest motiv, când întregul a fost realizat, înainte ca fiecare dintre elementele care completează întregul să fie arătat în sine, întunericul s-a impus peste toate; căci în același fel, zorii focului au apărut ascunse în particulele de materie, așa cum particulele invizibile rămân în întuneric, chiar dacă au în mod natural puterea iluminării în ele însele, prin coincidența reciprocă a focului și a scânteii care a apărut din ele, au apărut și ele cu lampa sa; astfel, totul era invizibil și nevăzut, înainte ca esența iluminatoare să ia ființă. **Căci, într-un singur impuls al voinței divine, afectând fără discriminare toate lucrurile** și elementele tuturor lucrurilor fiind amestecate unele în altele, focul împrăștiat peste tot s-a întunecat, adăugat la excesul de materie.

Și când puterea lui era ascuțită și agilă, a dat firea ființelor creației lumii, care a fost dată de Dumnezeu, a prefigurat toate firile mai grele și îndată a luminat totul în lumină.

Și ceea ce a fost făcut după cuvântul înțelepciunii, prin puterea creatorului, a fost făcut, ca cuvânt al poruncii lui Dumnezeu, prin Moise, despre care se spune: „Dumnezeu a zis: Să fie lumină! Și a fost lumină!”. Căci în Dumnezeu, după înțelegerea noastră, lucrarea este cuvânt. Căci **tot ce este făcut, este făcut prin cuvânt; și nimic irațional, accidental și automat în existența divină nu este înțeles. Dar pentru fiecare utilizare a treilea, pe măsură ce toate trăsăturile caracteristice ale naturii le-au forțat împreună. Apoi un al patrulea și un al cincilea, și restul secvenței continue. Dar nu prezentate în maniera unei coincidențe automate, într-o direcție dezordonată și accidentală. Ci, așa cum ordinea necesară a naturii caută secvența între lucrurile care sunt create,** așa fiecare dintre acestea a luat ființă, spune el sub forma unei narațiuni, filozofând despre legile naturii.

Și scriind în ele și niște cuvinte prescriptive ale lui Dumnezeu pentru fiecare lucru care se face, și aceasta din nou, El o face bine și cu evlavie. Pentru că tot ceea ce este făcut de Dumnezeu în conformitate cu succesiunea și înțelepciunea, este un glas corespunzător. Pentru că nu cunoaștem esența lui Dumnezeu, ce este ea; dar ținând cont de înțelepciunea de sine și de puterea de sine, credem că cu intelectul Îl putem percepe pe Dumnezeu.

Din acest motiv, când toate lucrurile au fost create, înainte ca fiecare dintre elementele care alcătuiesc întregul să apară în sine, întunericul a căzut peste toate lucrurile; pentru că zorii focului nu apăruseră încă, ascunse sub componentele materiei, așa cum pietricelele rămân invizibile în întuneric; deși au în mod natural în ele puterea iluminării, prin impactul unele cu altele, generând scânteia care apare din ele și acestea sunt văzute împreună în lumina strălucirii sale; așa totul era invizibil

ființelor și, dintr-un anumit motiv, înțelept și tehnic, este necesar să credem, chiar dacă nu este clar din punctul nostru de vedere.

Ce a spus Dumnezeu, din moment ce o astfel de voce este ilustrativă pentru un cuvânt, ar trebui să înțelegem, așa cum suntem, în cuvântul care este inerent creației, cuvântul care este rostit. Căci așa ne-a explicat și marele David astfel de voci, zicând: „Ai făcut totul în înțelepciune". Căci verbele imperative ale creației ființelor, care sunt consemnate de Moise din vocea divină, David a numit înțelepciunea văzută în fapte. De aceea, spune și că cerurile sunt descrise ca slava lui Dumnezeu, adică a teoriei tehnice care apare în ele prin mișcarea armonioasă, în loc de un cuvânt făcut în științe.

Căci atunci când spune să povestești cerurile și să vesti firmamentul, el îi îndreaptă pe cei mai profunzi în ceea ce se spune, și poate chiar un sunet de voce și un cuvânt articulat din narațiunea cerurilor, recepționate în cuvinte. Că nu există cuvinte, nici cuvinte ale căror glasuri să nu se audă, care să arate că înțelepciunea considerată în creație este un cuvânt, chiar dacă nu este articulată.

Și din nou, relatarea detaliată a lui Moise despre unele dintre vocile lui Dumnezeu, care i-au fost adresate în lucrarea miraculoasă a semnelor din Egipt, este explicată de Psalmist într-un mod mai înalt sau, după mulți, mai elaborat, spunând: „El a pus în ele cuvintele semnelor Sale și minunile Sale în țara lui Ham". Căci Psalmistul atribuie în mod clar unui cuvânt puterea care produce fiecare dintre lucrurile care sunt transformate în și nevăzut, înainte ca substanța iluminatoare să apară pentru prima dată. **Pentru că imediat, dintr-o dată, prin unicul impuls al voinței divine care a dat substanță tuturor lucrurilor fără discriminare** și tuturor elementelor amestecate, focul care era pretutindeni stabilit s-a întunecat, pe măsură ce a fost adăugat la surplusul de materie.

Dar pentru că puterea sa este ascuțită și agilă, de îndată ce porunca pentru crearea lumii a fost dată naturii ființelor de către Dumnezeu, ea s-a repezit înaintea oricărei naturi mai grele și îndată totul a fost luminat de lumină.

Și tot ce s-a făcut conform cuvântului înțelepciunii, prin puterea Creatorului s-a făcut și a fost menționat de Moise ca cuvânt imperativ al lui Dumnezeu, cu: „Dumnezeu a zis: Să fie lumină și a fost lumină". Pentru că, după propria noastră înțelegere, atunci când ne referim la Dumnezeu, lucrarea este cuvânt. Pentru că **tot ce se face, se face prin cuvânt; și nimic nerezonabil, accidental și automat nu se înțelege din acele lucruri care primesc substanță de la Dumnezeu. Dar trebuie să credem că fiecare ființă este înconjurată și de un cuvânt înțelept și cuprinzător de caracteristici, deși acest lucru este dincolo de capacitatea noastră de a-l vedea.**

Ce a spus atunci Dumnezeu? Întrucât o astfel de voce dezvăluie rațiunea, cred că ar trebui să înțelegem zicerea într-un mod

acțiune, nu ca o formă verbală a cuvântului, ci a puterii din semne, astfel numite.

Chiar și aici puterea iluminatoare prezida și răspundea ființelor în iuțeala și agilitatea naturii, răspunzând sieși a eterogenului, și tot ce era conținut era iluminat de puterea sa iluminatoare. Și din această cauză acționează esența focului, se spune că este numai Dumnezeu, cel care a depus cuvântul iluminator în natură; și aceasta prin aceeași scriptură și marele Moise mărturisește, în Exod, că „Și Dumnezeu a zis: Să fie lumină"; aceasta prin spusele, după cum văd, două, că cuvântul divin este lucrarea luminii, întrecând toate noțiunile omenești.

Căci noi, pe de altă parte, vedem doar ceea ce se întâmplă și primim miracolul simțindu-l. Dar unde este focul, care este alimentat de ciocnirea particulelor, care este împrăștiat printr-o frecare sau alta față de sine însuși; și care este puterea care a alimentat pe cel purtat de el și care a luminat aerul cu flacără, nu vedem nicio putere și nici nu primim vreun concept despre ea; ci vedem că motivul acestei minuni paradoxale este atribuit numai lui Dumnezeu, care a făcut lumina să se nască din foc conform cuvântului inefabil al puterii. După cum a mărturisit Moise în același pasaj: „Și Dumnezeu a zis: «Să fie lumină!». Și a fost lumină. Și Dumnezeu a văzut lumina și că era bună."

Căci numai Dumnezeu este cel care vede cu adevărat, ca și cum s-ar face un astfel de bine; dar sărăcia firii noastre, văzând ce se face, nu poate vedea sau lăuda pe cel ce se face. dumnezeiesc, referindu-o la rațiunea care înconjoară creația. Pentru că în acest fel marele David ne explică voci similare, zicând: „Tu ai făcut toate lucrurile cu înțelepciune". Deoarece cuvintele imperative ale vocii divine despre crearea ființelor, care au fost scrise de Moise, acestea David le-a numit „înțelepciune", care se observă în ceea ce s-a făcut. De aceea spune și că „cerurile spun slava lui Dumnezeu", adică se referă la priceperea care se revelează în ele, prin mișcarea armonioasă, care în loc de rațiune este observată de oamenii de știință.

Căci spunând că „cerurile vestesc și firmamentul vestește", el îi corectează pe cei care aud cuvintele mai clar; și poate că ei acceptă sunetul unei voci și cuvântul articulat al „povestirii din ceruri", cu ceea ce spune el. Căci „nu există graiuri, nici cuvinte ale căror glasuri să nu fie auzite", astfel încât să arate că înțelepciunea observată în creație este cuvânt, deși nu articulată.

Și iarăși, referitor la unele glasuri detaliate rostite de Dumnezeu către Moise, care i-a vorbit în timpul lucrării miraculoase a semnelor din Egipt, ceea ce a revelat Psalmistul este superior percepției multora, zicând: „El a pus în acestea cuvintele semnelor Sale și minunile Sale în țara lui Ham". Întrucât puterea care duce la acțiune este cauzată de un motiv, în tot ceea ce se face, în mod clar prin aceste cuvinte Psalmistul a sugerat că motivul nu se găsește în cuvinte, ci în semnele puterii, care au fost

Căci lauda se cuvine celor cunoscuți, nu celor ignoranți.

„Și Dumnezeu a văzut”, spun ei, „că lumina era bună și Dumnezeu a despărțit lumina de întuneric”. Din nou, **Moise atribuie acțiunii divine ceea ce urmează în mod necesar succesiunea naturii într-o anumită ordine și armonie**; învățând, cred, prin cele spuse, că totul este predestinat de înțelepciunea lui Dumnezeu, ceea ce urmează printr-o anumită ordine necesară. Căci din esența iluminatoare, care este împrăștiată peste tot, care își ajută rudele și care este adunată în jurul ei, materia adăugată la restul elementelor a fost în mod necesar umbrită, iar umbrirea a fost întunericul.

Iată ce se întâmplă în continuare, ca și cum nu s-ar datora unei coincidențe automate, lucrarea lui Dumnezeu, care a încredințat această putere celor care au fost creați; dar natura focului, fie că este feroce, înalt și nemișcat, nu este întotdeauna un semn al fenomenelor; și prin acest principiu din ceea ce urmează, se presupune că trebuie înțeleasă afirmația, consemnată istoric de Moise într-o narațiune: „Și a fost seară și a fost dimineață”.

Căci nu știi că împărțirea creației inteligibile, în inteligibil și sensibil, este acum întregul scop al legiuitorului, nu de a explica inteligibilul, ci de a ne indica prin aparențe ornamentul din sensibil?

Ei spun că focul, care constituie totul la un loc, este izbucnit din elementele eterogene, ca o săgeată, în direcția ascendentă și goală a mișcării naturale a tuturor lucrurilor; și poate că într-un numite în acest fel.

Prin urmare, și aici puterea iluminatoare s-a repezit și s-a distins de ființe datorită naturii sale rapide și agile, deosebindu-se de cele care aveau o natură diferită, iar întregul mediu a fost iluminat de puterea sa radiantă. Dar prin ce motiv esența focului face aceste lucruri, numai Dumnezeu poate spune, Care așează cuvântul iluminator în natură; și acest lucru este mărturisit și de marele Moise prin aceeași scriptură, cu ceea ce spune că: „Și Dumnezeu a zis: Să fie lumină”; aceasta învață prin ceea ce se spune, după cum cred, că lucrarea luminii este un cuvânt divin, care întrece orice concept omenesc.

Pentru că noi vedem doar ceea ce se întâmplă și acceptăm miracolul cu simțurile noastre. Dar de unde provine focul, fiind alimentat în ansamblu? Dacă izvorăște din impactul unor pietricele, de la cine sau din ce altă materie care se freacă de ea însăși; și care este puterea care consumă materialul prin care trece și luminează aerul cu flacăra, nu putem vedea sau să ne facem o idee despre el; ci rămâne să atribuim motivul acestui miracol paradoxal numai lui Dumnezeu, Cel care a creat după cuvântul inefabil al puterii ca lumina să se nască din foc. După cum a mărturisit Moise în același cuvânt, că: „Și Dumnezeu a zis: Să fie lumină! Și a fost lumină; și Dumnezeu a văzut că lumina era bună”.

Căci, într-adevăr, numai lui

fel a pătruns esența sensibilă, dar nu a putut aduce direct mișcarea creației inteligibile, care nu are nicio legătură cu amestecul dintre sensibil și focul sensibil; din acest motiv, în extremele creației, focul, fiind în termeni de condiții, face în mod necesar mișcarea cicloidă, în timp ce totul este adus laolaltă de forța inerentă naturii și neavând loc într-o direcție directă; căci toată creația sensibilă este conținută în propriii săi termeni; la extremele naturii sensibile, el călăuzește, în care este văzută mișcându-se, natura intelectuală, așa cum spunem când ajungem, nu admite calea focului în sine.

Din acest motiv, Moise, după ce a urmărit mișcarea focului prin intelect, nu a insistat asupra luminii care era creată pentru aceste zile, ci, îmbrățișând substanța cea mai densă a ființelor, în intensitatea mișcării, a alternat prin perioadă, strălucirea pentru cei neiluminați și întunericul pentru cei iluminați. Poate că, în intervalele de timp ale acestei succesiuni în jurul lumii inferioare, faima luminii și a întunericului; din nou, Moise i-a atribuit lui Dumnezeu numirea zilei și a nopții, nepermițând ca vreuna dintre cele următoare să fie înțeleasă automat sau, dimpotrivă, de către cineva care auzise începutul.

Din acest motiv se spune: „Dumnezeu a numit lumina zi, iar întunericul l-a numit noapte". Căci puterea iluminării, care prin natura sa era incapabilă să tremure, când lumina trecea prin partea superioară a cercului și era îndreptată spre cea de dedesubt, era în mod necesar umbrită de retragerea focului de deasupra, adăugând la cel mai dens, ca o imagine, zorii naturii. Dumnezeu îi aparține să știe cum se realizează binele; în timp ce sărăcia firii noastre vede ceea ce se realizează, dar rațiunea prin care se realizează nu este capabilă să-l vadă, nici să-l laude. Căci lauda aparține la ceea ce este cunoscut, nu la ceea ce este necunoscut.

„Atunci", spune el, „Dumnezeu a văzut lumina și că era bună; și Dumnezeu a despărțit lumina de întuneric." Din nou, Moise **atribuie acțiunii divine ceea ce se face într-un mod necesar, în succesiunea naturii, într-o anumită ordine și armonie** ; învățând, cred, prin ceea ce spune, că toate lucrurile au fost predestinate de înțelepciunea lui Dumnezeu, toate cele care s-au întâmplat ulterior într-o anumită ordine necesară. Căci atunci când substanța luminoasă care era răspândită pretutindeni, cooperând cu rudele sale și toate s-au adunat în jurul ei, în mod necesar cele care acopereau restul materiei elementelor erau în umbră, iar această umbră era întunericul.

Așadar, ce s-a întâmplat în continuare, pentru ca nimeni să nu atribuie vreunei coincidențe automate, Moise spune că este lucrarea lui Dumnezeu, care a așezat această putere în lucrurile construite. Dar, desigur, faptul că natura focului este intensă, ascendentă și nemișcată, este evident pentru toată lumea din fenomene; dar ce rațiune sugerează că înțelegem ca o consecință prin acest principiu, a fost consemnat istoric de Moise sub forma unei narațiuni, scrisă

Retragerea luminii, a numit-o seară. Și din nou, după ce a trecut prin foc cercul de dedesubt și după ce a redat zorii celor de sus, a prezis ce avea să vină, numind astfel zorii.

Să repetăm cuvântul acesta, ca și cum cuvintele Scripturii divine ne-ar fi ajutat și la armonia teoriei atribuite. Căci cuvântul cosmogoniei spunea la început că „La început Dumnezeu a creat cerul și pământul”. Și am înțeles aceasta, că cuvântul este suma compoziției ființelor, reprezentarea, din conținut și din interior fiind indicată. Căci în extremități și mijloace sunt totuși conținute. Și extremele, în ceea ce privește simțul uman, sunt cerul și pământul. Căci totuși vederea oamenilor este definită din ambele părți. După cum spune: „În mâna Lui sunt marginile pământului și în mijlocul lui a cuprins regiunea marginilor”, tot așa și Moise, al creației materiale a întregii lumi, face indicația prin margini; și vedem că verbele prin mijloace sunt complice la această concluzie.

Căci este scris că „pământul era invizibil și fără formă”; **prin urmare, se înțelege că în prima mișcare a lui Dumnezeu despre creație, totul a fost prin puterea lui Dumnezeu, ca și cum o putere seminală ar fi fost revărsată spre geneza tuturor lucrurilor, iar energia ar fi fost în fiecare ființă. Căci pământul, ființa, era invizibil și fără formă. Ceea ce este echivalent cu a spune că era și nu era. Căci calitățile nu conspirau în jurul lui;** iar dovada acestui intelect este că cuvântul îi este invizibil. Căci invizibilul, culoarea nu este; și culoarea, a cărei revărsare conform suprafeței formei devine, și forma nu este fără corp. Era invizibil și oricum împreună cu: „și a fost seară și a fost dimineață”.

Căci cine nu știe că, din moment ce creația este percepută în două moduri, inteligibilul și sensibilul, întreaga preocupare a legiuitorului este acum, nu de a explica inteligibilul, ci de a ne indica prin ceea ce se vede împodobirea sensibilului?

Imediat, așadar, odată cu constituirea tuturor lucrurilor, focul, fiind izbucnit din elementele eterogene ca o săgeată, cu calitatea ascendentă și ușoară a mișcării naturale, a precedat totul; și, după ce a pătruns substanța sensibilă cu o mișcare dreaptă, nu a fost capabil să desfășoare mișcarea în linie dreaptă, deoarece creația inteligibilă este incomunicabilă împotriva amestecării cu lucrurile sensibile, dar focul este sensibil. Din acest motiv, focul, când ajunge la limitele extreme ale creației, face în mod necesar o mișcare circulară, este dus spre toate, împins de forța inerentă naturii, dar nu există loc pentru mișcare directă; (deoarece întreaga creație sensibilă este conținută în limitele sale); se mișcă până la capătul extrem al naturii sensibile, unde reușește să se miște, deoarece, așa cum am spus mai devreme, natura inteligibilă nu acceptă trecerea focului în ea.

De aceea, Moise, urmărind cu intelectul său mișcarea focului, spune că lumina care a fost creată nu a rămas în aceleași locuri, ci, călătorind prin substanța mai densă a ființelor, după intensitatea

fără culoare. În acest fel, fără formă este considerat; în aceea, incorporealul; **nu este în masa creației lumii, ci în cele în care este pământul, precum și toate celelalte. Dar a rămas prin calitățile construcției, ceea ce trebuie făcut.**

Căci a spune că este invizibil înseamnă a-l considera ca neavând nicio altă calitate. Iar a-l numi neconstruibil înseamnă a-i da sensul de a nu fi condensat în proprietăți corporale.

mișcării, prin tur transferă succesiv lumina către cele neiluminate și întunericul către cele iluminate. Poate chiar și în intervalele de timp în care această succesiune de lumină și întuneric are loc în regiunea inferioară; din nou Moise atribuie lui Dumnezeu numele de zi și noapte, nepermițându-ne să presupunem că vreuna dintre creațiile succesive și-a primit începutul automat sau din altceva.

De aceea spune: „Dumnezeu a numit lumina zi, iar întunericul l-a numit noapte". Adică, întrucât puterea luminii nu poate înceta în mod natural, când lumina a trecut de partea superioară a cercului și direcția era spre cea inferioară, în mod necesar odată cu retragerea focului, ceea ce era deasupra a fost umbrit, întrucât, după cum este rezonabil, natura mai densă împiedică zorii. De aceea retragerea luminii a numit-o seară. Și din nou, când focul a străbătut cercul de dedesubt și a adus zorii înapoi în sus, a numit ceea ce s-a întâmplat dimineață, numind astfel zori.

Dar să repetăm pe scurt rațiunea, pentru ca și lucrurile citate din Scriptura divină să coopereze în ordinea logică a explicației la care am contribuit. Pentru că mai întâi rațiunea cosmogoniei a spus că „la început Dumnezeu a creat cerul și pământul". Am înțeles aceasta ca însemnând că rațiunea reprezintă constituirea ființelor ca întreg, indicând din conținut și din conținut; pentru că între extreme sunt cu siguranță și conținute mijloacele. Iar extremele, conform simțului uman,

sunt cerul și pământul. Pentru că prin acestea viziunea oamenilor este definită din cele două părți. Așa cum atunci cel care a spus că „în mâna Lui sunt marginile pământului” a inclus mijloacele, în regiunea scopurilor, tot așa și Moise, cu cuvintele despre scopuri, a dat o indicație despre originea materială a întregii lumi; și spunem că cuvintele intermediare cooperează cu această versiune.

Căci este scris că „pământul era invizibil și neform”, **astfel încât din aceasta este evident că, prin virtutea puterii tuturor lucrurilor, acestea erau prezente în primul impuls al lui Dumnezeu pentru creație, ca și cum într-un fel o putere semințească ar fi fost cheltuită pentru geneza tuturor lucrurilor, dar niciunul dintre** ele nu exista încă activ. Căci el spune: „pământul era invizibil și neform”. Și aceasta este același lucru cu a spune că pământul era și nu era. Deoarece calitățile nu ajutaseră încă în jurul lui. Și o dovadă a acestei opinii este motivul pentru care el spune că era invizibil. Căci invizibilul nu este culoare; un astfel de lucru se face prin fluxul formei suprafeței, iar forma nu există fără corp. Prin urmare, dacă ar fi invizibil, cu siguranță ar fi și incolor. Și aceasta este percepută împreună cu neformat; cu acel incorporeal. **Prin urmare, în timpul creației totale a lumii, pământul a fost printre ființe, ca toate celelalte; dar aștepta construirea prin calități. Și asta s-a întâmplat.**

Căci prin a spune „Ea era invizibilă”, cuvântul indică faptul că

nicio altă calitate nu era perceptibilă în jurul ei. Iar numind-o „neformă”, se înțelege că ea nu fusese încă condensată cu calități corporale.